

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

2012 літо № 3(78) Рік XXI

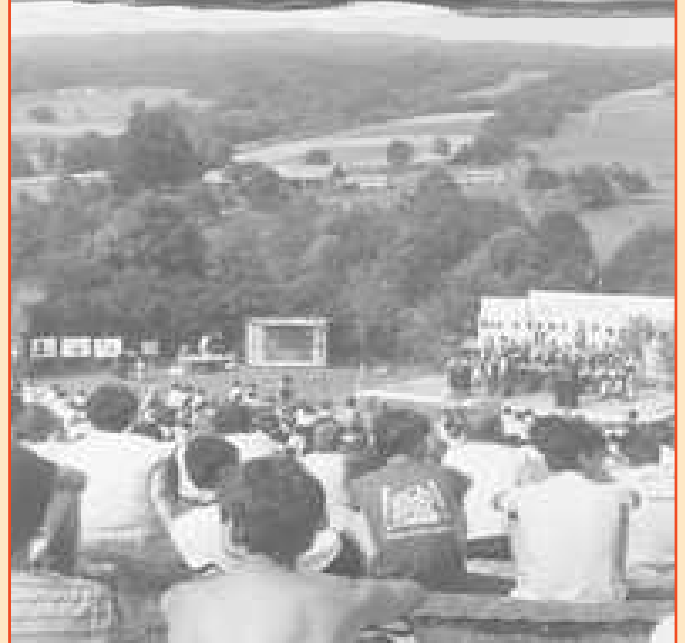
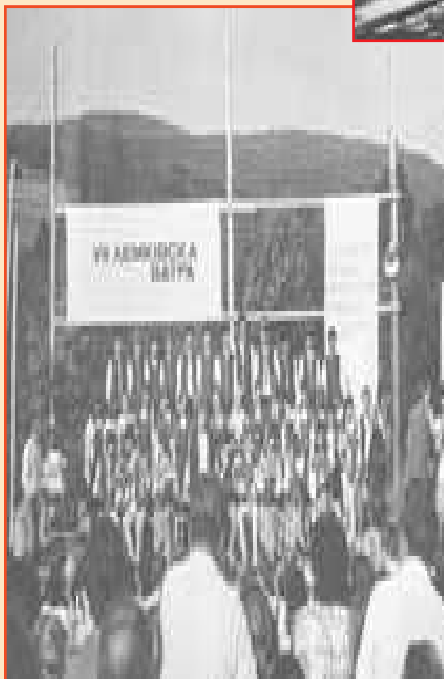
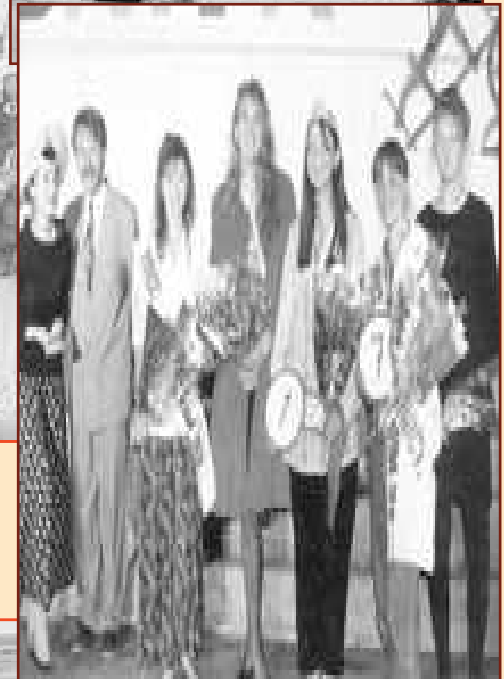
"Ту мене мати породила,
солодким молоком кормила,
Ватра
ту хочу жити умирати,
де жили мій отець і мати"
(О. Павлович) ISSN 1232-2776

Тюремни двері, Жешів, ІПН

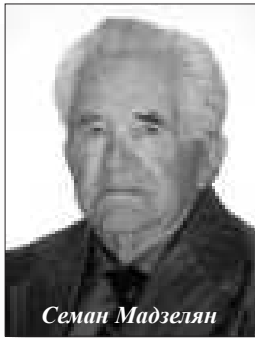
... 1947 р.
Дай їй Боже щастя і здоровля
видержати тої неволі і вийти на вільніст.

РЕТРОСПЕКЦІЯ

През поломін Лемківской ватри 2012

„Зашуміли гори, зашуміли ліси
Де-сте ся поділи, мої млади часи”

Семан Мадзелян

Так співав собі стари юж Данько Вірха при пастушій ватрі на ксенжим Верху 80 років тому. Співав ани гарді, ани злі і співав тихо сам собі про змарнувану першом світовом війном молодіст. Для нас, молодих пастухів, дідо Данило бив в велькій пошані. Бача, котрому-зме пасли і навертали корови, а він за то палив для нас огниско з сосновой карпини, котре не загасила жадна злива. В зимну карпатску слоту при його огни грили-зме боси ноженята, сушили ютови мішки, і зас весело летіли-зме навертати свої і його корови. Але Данько палив оген не лем в зимну слоту - палив го кождий ден. Є горячо - гзятся корови, а він на камінній плитці пече для нас голубінки на підвечірок. Вечером, як напасени корови юж не літали, Данько оповідав нам даяки байки або важнійши події зо свого дост довгого житя. Потим палицьом позгартав недопалки на купку, прекстив їх і аж втовди співаючи погнализме корови до села.

Мав-єм втовди 10 років і мріяв, же, як буду такий старий, як Данько, то так само, як він, буду бачом. Але нич з того не вишло, наш лемківскій світ обернувся догори ногами і мої дитячи мрії в ничим ся не сповнили. Стародавни бачи одишли в непам'ят, заступили їх Старости лемківской ватри і дахто повіст, же то цілком штоси інше. Але так напавду повісти, та то тото саме, лем же змодернізуване. Ци дахто гнески іщи о тим пам'ятат, же 30 років тому бив-єм Старостом першой офіційальной лемківской ватри на біваковим поли в Чарні близко Устя Руского? Тодішний хронікар записав, же стояло ту 40 шатер, а з вигнання приїхало ту гідні наших люди. Прекрасно співала в пленери „Лемковина” під диригентуром маестра Ярослава Трохановского. Николи не забуду

чудовий спів солістів: Марія Трохановска-Стеранка заспівала „Тиха вода, тиха вода, тече по Бескиді...” - то здавалося мі, же слухам Соломію Крушельницьку в Карпатским театрі. Другом таком сольовом звіздом „Лемковини” бив знаний вшитким лемкам поет Петро Трохановский.

Як заспівав лем собі знаним баритоном, то юж дочиста-єм сп'янів, якби-м випив кварту білцаревской сливовиці „Я сой бача старий - ци дожию яри...”, легкий вітрик гнав його прекрасний спів по Верхах і пропадав там деси за конечнянским хирбетом. Скрив-єм ся од люди в смерекову гушавину і плакав, плакав. Чого? А зато, же акция „Вісла” хоц нас дочиста ограбила, але вкрасти нам душу не дала ради. Жиєме і будеме жити, покля буде горіла Лемківска ватра.

Незадовго по тій першій нашій Ватрі поїхав-єм на довгих 21 років до Америки, але душом цілий час бив-єм зо своїм народом, розтраченим по цілій Польщі. Кождий тижден читав-єм „Наше слово” і знав добри і недобри новини свого народу. Тішився, як в ватряний час світило сонце, смутив, як ватряне під парасолями місили болото на ватряним поли. В Америці бив-єм трираз Старостом лемківской Ватри в Елленвіл (СУМ) в Кекстияньских горах. Два рази в Коговз Н.Й. і раз в Канаді. Познав-єм ту наших лемківских патрійотів таких, як А. Баюс, А. Ротко, М. Маслей і дуже інших свідомих лемків. А потим незадовго вернув-єм до Польщі до села мого вигнання. „Вернув-ес?” - дивуєся сусід поляк. Так - вернув, бо мав-єм до чого і кого вернути. Але найбарже вернув-єм про то, же-м ся барз постарів, а добрі знам, же чекат ня іщи една остатня подорож, а одталь юж так близко до Раю, з котрого пред роками так по-хамски ня вигнано. І зас, якби з бича стрілив, пролетіло 7 років.

Щиросеречно дякую Організаційному ватряному комітетови за запрошиня на тогорічну Ватру в Ждини. Напевно прийду, дороги приятелі, але лем душом. През поломін родинной Ватри, котру плянує моя родина на суботу 21 липня - буду видів тисячи люди святочно убраних, а, може, познам своїх внуків, котри, як знам, мают там бити. А, може, як Бог позволит, заспівам потихи сам собі Данькову співанку: „Зашуміли гори, зашуміли ліси...”

Семан Мадзелян

Од Редакції:

Семан Мадзелян, талановитий народний письменник, поет, суспільний діяч, будитель і охоронець Лемківщини. Він підпалив оген першой Лемківской ватри в Чарні над Устьом Руским (заміненим владом на Горлицке) і єй старостував, постійний дописувач «Нашого слова», «Ватри» та інших журналів, лавреат конкурсу опрацювань о Польковицях. 12 лютого одзначав своє 90-літя. Оно проходило різноманітно, подеколи трагічно, як вшитких вигнанців ганебной акції «Вісла» і червоноармійців. 17 червня 2012 р. Семан з Євгенієм святкували свій Дияментовий Ювілей - 60 років вірно прожитого подружжя. Бажаєм Вам тилько самого добра, здоров'я, щастя і Благословення Всевишнього на Многая літа!

Пропам'ятна ідея

В грудні 2011 року на засіданні Головної управи Об'єднання лемків зродився особливий задум вшанування 65-й річниці акції «Вісла» під час Ювілейної XXX Лемківської ватри в Ждини. Присутній на засіданні член Ревізійної

Ірина Ковалик - колишня в'язень табору, з скриньом під хрестом в Явожні

комісії Андрій Клімаш запропонував привезти автентичну землю з місця поховання жертв концтабору в Явожні і зложити її під час Ватри в місці пам'яті жертв акції «Вісла». Зобов'язався сам од початку до кінця реалізувати ту концепцію, хоч вимагала вона не мало старань. На купленій дерев'яній скрині, завдяки Марті Корбич і Штефанови Данилови в червні 2012 року з'явилися відповідні символи і інскрипції. Натомість Володимир Юшак з Тихів особисто задбав, жеби скриня наповнилася „страдальном земельом” з концтабору в Явожні і по прощі до Явожнянського пам'ятника з повном „урном” приїхав на Лемківщину. Ту, в Ждини, в суботні поминальні урочистості страдальну землю з Явожна розсіють під Хрестом мучени голодом і нелюдським трактуваньом колишні в'язні концтабору в Явожні: Марія Зрада і її доня – тоді дволітня - Ірина Ковалик.

Еміль Гойсак

Головна управа Об'єднання лемків
виславлять глибоке співчуття
пану Юрку Старинському
з приводу великої втрати -
передчасної смерті жени Марії.
В тот тяжкий час єднаємся з Вами
в болю і смутку.

**Лемківська громадо, підтримайме спільні
найближшу родину померлої.**

Лемки - „етнічна” чи „етнографічна” група українського народу?

У тижневику „Наше Слово”, журналі „Ватра” (Польща), газеті „Дзвони Лемківщини”, „Лемківському календарі” (Україна) та інших читаємо цікаві статті історичного та краєзнавчого характеру, в яких автори стверджують, що лемки належать до українського народу, засадничо критикують ідею тих політикантів, які намагаються посіяти незгоду між лемками, зокрема русинами Закарпаття, відірвати їх від рідного народу, проголошуючи приналежність русинів до неіснуючої східнослов'янської нації. Така позиція авторів-лемків радує, але дивує в поодиноких статтях безпідставне трактування лемків як „етнічна”, замість „етнографічна” група українського народу.

„Етнічними” (етнос-народ) групами в Україні є росіяни, жидаї, поляки, словаки, угорці, румуни та інші національні групи, що проживають в Україні як національні меншості. Групи українського народу, які різняться в культурі, побуті (лемки, бойки, гуцули, волиняни, буковинці), трактуємо виключно як „етнографічні” групи.

Невиправдане жонглювання науковими поняттями „етнічний” і „етнографічний” приносить шкоду істині.

Іван Красовський

Почесний консул України у Перемишлі

Олександр Бачик народився 23 вересня 1957 р. у м. Сквежина (тепер Любуське воєв.) у сім'ї українців, переселенців акції „Вісла”. Його батько походив з Надсяння, мати – дівоче прізвище Маслей - лемкиня з Полян, біля Криниці.

Олександр Бачик - багатолітній діяч громади українців у Польщі. У своїй діяльності зосереджується на опіці над матеріальними пам'ятками української культури й історії у Польщі. Займався, зокрема, відновленням церков у Маляві та Поздзячі (Лешні). Координував проектування та будівельні роботи пантеону Михайла Вербицького у Млинах та кладовища у Павлокомі, про які постійно піклується. Активний прихильник розвитку української лемківської громади у Польщі, є спонсором різних лемківських заходів, між іншим, надає

постійну підтримку Лемківській освітній фундації. Є добродієм перемиської Шашкевичівки, Фестивалю української культури у м. Сопот та ін.

Закінчив факультет будівництва у м. Вроцлав. Від 1981 р. проживає в м. Перемишль, займається підприємницькою діяльністю. Торгівельна компанія „Пйотрусь Пан”, якою керує, є найбільшим підприємством у Перемишлі, а також входить у п'ятдесятку найбільших підприємств Підкарпатського воєв. Одружений, батько трьох дітей.

Олександр Бачик був відзначений прем'єр-міністром Віктором Януковичем у 2006 р. почесною грамотою за активну участь у діяльності української громади, особистий вагомий внесок у забезпечення міжнарод-

О. Бачик і міністр закордонних справ Р. Сікорський

ного співробітництва та змінювання авторитету України у світі. Був також двічі відзначений Президентом України Віктором Ющенком, зокрема Указом Президента України від 21 серпня 2007 р. став Кавалером Ордена „За заслуги” III Ступеня.

Указом Президента Польщі Броніслава Коморовського у 2011 р. відзначений Срібним Хрестом Заслуг. У 2007 р. отримав паспорт закордонного українця. З 19 січня 2012 є Почесним консулом України у м. Перемишлі. Відкриття консульства і вручення консульського патенту відбулося 6 червня 2012 р. за участю міністрів закордонних справ України та Польщі.

Лідія Колянчук

Ватра в Олаві

30 червня 2012 р. одбилася ювілейна Х Лемківська ватра на Цегельні в Олаві. Згідні з традиціям розпочав ей Староста, газда терену - Славомір Лабівський розпаліньом ватри. На

“Ластівочка” з Пшемкова

сцені виступила „Кичера” з Лігниць, яка захопила, як все, публику своїм виступом. По годиннім концерті свій чудовий програм представила “Ластівочка” з Пшемкова. По першій частині їх виступу на сцені появився родинний ансамбль Лабівських з коротким репертуаром. Окрасом ансамблю били Ася і Юлія - наймолодши члени родини. На закінчіння традиційні виступив „Бур’ян” з Горлиц - черговий раз гостят на нашій ватряній сцені. Представили прекрасний виступ, котрий заохочав до спільного співу і танцю.

Глядачам сподабався конкурс „Рандка в

темно”, котрий провадила Юстина Чупик. Вечером, як юж било темно, одбився показ штучних огни, котри на пару минут розсвітлили небо над Цегельньом.

На Ватрі можна било оглянути виставку, присвячену черговій річниці акції “Вісла”, а тіж виставку фотографій і значків з попередніх спіткань.

Било презентуване тіж генеалогічне дерево родини Лабівських. Діти радісно бавилися в дмуханим замку. Атмосфера сприяла організаторам і гостям. Хибаль перший раз не впала ани єдна кропля дощу. Традиційні вночи спів розносився над околичними луками, полями, діти, котрих приїхало дуже, не хтіли лишати пляцу забав. На пращаня жичили-зме собі уданой Ватри тіж в 2013 р.

Юрко Лабівський

Родинний ансамбль Лабівських

APEL V. KONGRESU ŚWIATOWEJ FEDERACJI UKRAIŃSKICH ŁEMKOWSKICH ORGANIZACJI do SEJMU, PREZYDENTA i RZĄDU RP

Zebrani w dniach 12-13 maja 2012 r. w Gorlicach na V. Kongresie Światowej Federacji Ukraińskich Łemkowskich Organizacji, jaka jednoczy różnopolgładowych, różnych generacji i wyznań Łemków Polski, Ukrainy, Słowacji oraz diasporę łemkowską w Kanadzie, Stanach Zjednoczonych, Serbii i Chorwacji zwracamy się do najwyższych władz RP w sprawie likwidacji skutków akcji „Wisła”.

Sam V. Kongres ŚFULO obraduje w 65-lecie tragicznych dla nas deportacji i rozproszenia społeczności, skutkiem czego były likwidacja zwartego zamieszkiwania, utrata własności prywatnej i społecznej, a także niepowetowane straty w kulturze duchowej i materialnej. Zanim doszło do deportacji 1947 r. należy zauważyć, iż 09 września 1944 r. PKWN i Rząd Sowieckiej Ukrainy podpisały umowę o wymianie ludności. Ukraińcy mieli „dobrowolnie” wyjechać na wschód, a Polacy ze wschodu powrócić do Polski. Deklarowana dobrowolność okazała się fikcją, gdyż z Polski przymusowo deportowano 498 tys. Ukraińców w tym 70 tys. etnicznych Łemków. Umowę o tzw. wymianie podpisano po to, by jeszcze przed Konferencją w Jałcie Rosja Sowiecka mogła potwierdzić nowe granice Polski.

Naszą ludność poddano planowej asymilacji, jaka w przyszłości miała zakończyć się całkowitym zniknięciem naszej etnograficznej grupy. Bezapelacyjnie najtragiczniejszą składową akcji „Wisła” były masowe, planowe przesiedlenia i całkowite rozsiedlenie ludności oraz aresztowania i osadzenia bez wyroku, w niemieckim obozie odosobnienia w Jaworznie, 3873 osób naszej inteligencji: nauczycieli, prawników, księży, lekarzy - z których 161 zamęczonych tam zmarło.

Mimo 50-lecia i 60-lecia akcji „Wisła” do dnia dzisiejszego nie dokonano w pełni politycznej i prawnej oceny tamtych decyzji i wydarzeń. Senat RP Uchwałą z 3. sierpnia 1990 r. dokonał oceny deportacji a Prezydent RP w 1997 r. również potępił tamte dramatyczne wydarzenia.

W ostatnim czasie zauważalne są głosy poddające w wątpliwość tragizm i dramatyzm akcji „Wisła”, a także rozmiar poniesionych przez osoby deportowane strat materialnych. Instytut Pamięci Narodowej nie stwierdza nielegalności akcji „Wisła”. Kwestią nierozstrzygniętą jest likwidacja kulturowych, materialnych, społecznych oraz politycznych następstw przymusowych wysiedleń.

Ponad dwadzieścia lat demokratycznego ładu w Polsce nie wystarcza na dokonanie jednoznacznego i czytelnego potępienia działań totalitarnego systemu władzy. Dlatego też zgromadzeni na V. Kongresie zwracamy się o wydanie przez Sejm: - Uchwały potępiającej autorów i wykonawców dwóch etapów deportacji, tj. w latach 1944-1945 oraz w 1947 r. akcją „Wisła”, - uchwalenie ustawy reprzywatyzacyjnej oraz – przygotowanie rządowego programu likwidacji następstw akcji „Wisła”, proporcjonalnego do skali zastosowanych wcześniej represji, które do dzisiaj determinują położenie naszej historycznej mniejszości w Polsce.

Gorlice, 12 maja 2012 r.
Delegaci V. Kongresu ŚFULO

«НИКОЛИ ЗНОВУ»

АСОЦІАЦІЯ

Місія
Місією організації «Ніколи Знову» є встановлення міжкультурного розуміння та здійснення інших заходів задля розвитку демократичного суспільства Польщі. «Ніколи Знову» – це організація, яка займається проблемами освіти молоді щодо расизму та етнічних питань.

Асоціація існує з 1992 року як неформальна група; її офіційним початком вважається 1996 рік.

Мета
Загальними функціями асоціації є:

- Публічне обговорення проблем расизму та ксенофобії у сучасній Польщі;
- Створення широкого руху проти расизму та дискримінації;
- Зменшення політвну та зведення намілень расизму, ксенофобії та антисемітизму у всіх сферах життя.

«Ніколи Знову» – це незалежна організація, яка не належить до жодної політичної партії.

STOWARZYSZENIE
„NIGDY WIĘCEJ”

www.nigdywiecej.org

Фольклорний фестиваль в Камйонці

З Камйонки зовсім близько до Високих Татр. Їх маєстат видно зі звивистої дороги у село. Татранщину з рікою Попрад будителі вважали одною з наших історичних етнічних областей. Відомості про Камйонку збереглися з 1315 року.

Білоруський фольклорний колектив «Сакавінка».

Детальніше про село розповідає Михайло Лучкай у своїй історії карпатських русинів, виданій недавно по-українськи у перекладі з латинської в Ужгороді.

У Камйонці вміють гарно співати, грати і танцювати всі: старші, ще старші, люди середнього віку, молодь, але і зовсім маленькі продовжувачі батьківських традицій – діти місцевого дитсадка. Може, якраз тому процес асиміляції і втрати ідентичності не набув таких страхітливих розмірів, як в деяких інших селах нашого регіону, хоч без азбуки, яка вже понад тридцять років не

Чоловіча співацька група колективу «Барвінок» стала лауреатом фестивалю.

вивчається у місцевій школі, важко буде зберегти автентичну народну культуру. Великого розмаху фольклорні традиції досягли під час діяльності в селі великого шанувальника фольклору, педагога і культурно-освітнього діяча Степана Біттнера (30.4.1913 – 18.12.1994), який тут заснував

ансамбль „Радість“ та фольклорний колектив „Барвінок“, які працюють до наших днів.

Цього року у суботу і неділю, 2-го і 3-го червня, у Камйонці відбувся 47-й Фестиваль фольклору русинів-українців Словаччини. Фольклорне свято розпочалось у суботу ввечері програмою „Вітайте в Камйонці“ за участю колективів зі Словаччини та України. Перший фестивальний день відкрив староста Камйонки Юрій Єдинак і привітав серед глядачів генерального консула України в Пряшеві Ольгу Бенч, а також голову Крайового суду в Пряшеві Анну Ільчинову (дівоче прізвище П'єшак, родом з Великого Липника).

У неділю зранку пройшов конкурсний огляд співацьких груп, в якому змагалось 13 співацьких колективів і груп (в тому числі 5 дитячих). Лауреатом 24-го конкурсного огляду ім. Степана Біттнера стала чоловіча співацька група колективу «Барвінок» з Камйонки. Перше місце з колективів дорослих зайняла чоловіча співацька група «Поляна» з Кошиць.

Діточки місцевого дитсадка в Камйонці зачарували глядачів невідомою заповзятістю і дитячою грайливістю.

Фестиваль кульмінував у неділю після покладення квітів до пам'ятника полеглим в амфітеатрі на лоні мальовничого гірського масиву Пенін. Серед почесних гостей були присутні члени центральних органів СРУСР на чолі з головою Центральної ради Петром Соколом, голова Пряшівського самоврядного краю Петро Худик, приматор Старої Любовні Михайло Біганич та ін.

Поруч з переможцями конкурсу співацьких груп у програмі виступали такі фольклорні колективи, як „Карпатянин“ з Пряшева, який працює при Центральній раді СРУСР, фольклорний колектив «Старишан» з Пряшева, вокальний ансамбль «Ужанка» з Ужгорода (Україна), фольклорний колектив «Сакавінка» з міста Орша (Білорусія). Віночок народних пісень виконала співачка Анна Сервицька.

Мирослав Ілюк
(скорочено)

Спогад про єпископа УГКЦ Теодора Майковича

Світлий богослов, знавець церковного права, неперевершений проповідник, душею відданий душпастир, невтомний трудівник у Божому винограднику, патріот України і рідної батьківської Землі „Лемківщини”, великий приятель молоді її улюблений вчитель і катихета, це лише деякі прикмети священика Теодора Майковича. Якщо б Господь Бог не покликав свого вірного слугу до себе, йому в цьому 2012 році виповнилося б 80 років. Народився 6-го січня 1932 року у селі Репедь неподалік Сянока на Лемківщині в хліборобській сім'ї Марії з Гаргаїв та Івана Майковича. Початкове навчання розпочав у рідному селі, а згодом з приводу браку українських шкіл, продовжував навчання в школі римо-католицьких монахинь в Команчі.

У 1947 році сім'я Майковичів розділила долю 150 тисяч українців Закарпаття, яких тодішня польська влада акцією під горезвісною назвою «Вісла» у варварський спосіб, позначений тисячами смертей мирного українського населення, тортурами, ув'язненнями, заборотами у концентраційний табір Явожно, спаленими селами, зруйнованими святинями, позбавленням церковного, суспільного та приватного майна, депортувала на колишні німецькі землі, які після Другої світової війни увійшли у склад Польщі, а до яких вживається назва «Земі одзискане». Родина Майковичів опинилася в селі неподалік Бартошиць в Ольштинському воєвідстві. Юний Теодор вступає на навчання до ліцею в Бартошицях. У 1951 р. отримує атестат зрілості. Мріє

стати священиком. Зрозуміло, що тоді у Польщі не існувала жодна греко-католицька духовна семінарія, тому Т. Майкович розпочинає науку в римо-католицькій Духовній семінарії отців Пальотинів в Вадовіцах - родинному місті Папи Римського Івана Павла II-го. Згодом переноситься на студії до Духовної семінарії в Ольштині. Тут зазнає великого тиску зі сторони вчителів і латинського кліру, які у різних формах пробували

переконати молодого, здібного, енергійного кандидата на священика, щоб той поміняв віровизнання на римо-католицьке. Винесена з родинного дому міцна віра і прив'язаність до української традиції допомогли вистояти, не піддатися і залишитися собою. Студії завершив висвяченням на священика, що відбулося 24 червня 1956 року в місті Люблін. Відразу після цього молодий священик був направлений до душпастирської праці в римо-католицьку парафію Св. Якуба в Ольштині, а згодом стає парохом римо-католицького костела в місцевості Рашель Вармінського воєвідства.

Отець Теодор Майкович завжди хотів служити своїй рідній УГКЦ і своєму українському народові і до того весь час готувався. Він нав'язав міцні контакти зі старшими, високоосвіченими, патріотично налаштованими українськими священиками: о. Василем Гриником (колишнім професором Духовної семінарії в Перемишлі, в якого навчався греко-католицького обряду), о. Мирославом Ріпецьким, о. Євстахієм Хархалісом, о. Іваном Яремінем. Кілька років о. Майкович наполегливо старався про дозвіл служити в греко-католицькому обряді і щойно в 1962 році такий дозвіл отримав від Прімаса Польщі кардинала Стефана Вишинського. Тодішній Генеральний Вікарій для греко-католиків у Польщі о. митрат Василь Гриник направляє о. Т. Майковича на душпастирську працю до греко-католицької

станції в Пененжно, де він у 1962-1967 роках віддано працює серед депортованих українців. У 1963 році о. митрат Василь Гриник засновує станицю УГКЦ в селі Рашель і посилає туди о. Т. Майковича. Таким чином до 1967 р. о. Майкович обнімає пастирською опікою дві відлеглі від себе станиці УГКЦ, несе рідну віру, рідне слово і надію

зацькованим, позбавленим всього, що українське, призначеним на скору і тотальну колонізацію депортованим з рідних земель українцям. На богослужіння приїжджають люди з відлеглих місцевостей, щоб помолитися в рідному обряді, зустріти односельців і рідних, розкинутих по північно-західних землях Польщі.

У 1967 р. о. митрат В. Гриник призначає о. Т. Майковича своїм помічником і переводить до Перемишля. Всі церкви в Перемишлі на той

час були у власності римо-католиків або були закритими, або ж державні органи використовували їх не за сакральним призначенням. У тому числі катедральний собор Св. Івана Хрестителя, що був власністю греко-католиків від 1785 року, у 1946 році був забраний в українців і переданий латинським монахам „Кармелітів Босих”. Після наполегливих старань о. митрата Василя Гриника, греко-католикам дозволили служити богослужіння у римо-католицькому костелі „Найсвятішого Серця Ісуса” лише у визначені дні і години. Головним користувачем була римо-католицька парафія, а ми були лише найманцями. Польське середовище і римо-католицький клір Перемишля дуже негативно ставилися до греко-католиків і до українців в цілому. Авторці цієї статті випало на долю у 1961- 1981 рр. жити в Перемишлі. Я добре пам’ятаю пакості, які творили римо-католицький клір, монахині, що обслуговували костел, та парафіяни. Подам деякі приклади: часто бувало так, що о тій годині, коли мало служитися наше богослужіння, костел був зачинений і о. митрат Василь Гриник разом з о. Теодором Майковичем, а з ними люди довго стояли, часто на морозі або спеці, перед дверима і чекали, поки прийде монахиня і відкриє двері костела. Через це богослужіння не містилося у визначений час, а тоді входила монахиня і демонстративно гасила свічки перед лицем священика або вимикала електрику. Скарги до перемиського єпископа Ігнація Токарчика не давали результату. Навпаки, часто о. митрата Гриника і о. Майковича викликали на неприємні розмови до єпископа. Ставили вимоги проповідувати польською мовою, на що ніколи не погодився о. митрат Василь Гриник. Одна з його відповідей була „буду служити богослужіння в хаті, а не зречуся свого обряду і своєї мови”. Наші священики, в тому числі о. Майкович, були під постійним наглядом УБ (служби безпеки), їх шантажували, влаштовували провокації. Треба було великої мужності, сміливості і сильного духу, щоб вистояти. Таким велетнем духа був майбутній єпископ о. Теодор Майкович, пильний учень і послідовник великого патріота української Церкви й народу о. митрата Василя Гриника. Поборюючи всі труднощі, він віддано працює в Перемишлі і допомагає о. митрату В. Гриникові у вікаріаті.

У 1957 році після десятилітньої заборони діяння відновлено Перемиську душпастирську станицю, в якій віддано працював о. Теодор Майкович. У 70 та 80-ті роки відновлюються душпастирські станиці на Закерзонні. Над якими душпастирську опіку обіймає о. Т. Майкович (Устрики Долішні, Команча, Куляшне, Репедь,

Вільховець, Устя Горлицьке, Лося, Новиця). Щоб дібратися до тих віддалених сіл, треба було неабих яких зусиль, але для о. Т. Майковича не було речей неможливих. Він також веде катехизацію серед дітей і молоді, стає улюбленим вчителем, який вміє заохотити молодь до науки. Пам’ятаю, як мої сини радо бігли на уроки релігії до о. Т. Майковича, бо часто після уроків отець йшов з учнями пограти в футбол. 2 вересня 1975 р. преосвященніший Патріярх Йосиф Сліпий підніс о. Теодора Майковича до гідності митрата. Після несподіваної смерті о. митрата Василя Гриника (31.05.1977 р.) о. митрат Т. Майкович обіймає посаду пароха душпастирської станиці Св. Івана Хрестителя в Перемишлі. Попри усі ці обов’язки о. Т. Майкович знаходить час на власну науку. У 1969-1971 рр. студіює церковне право в Люблінському Католицькому Університеті. У 1975 р. у тому ж університеті закінчує богословські студії.

Довгими роками українці греко-католики робили старання і домагалися повернення їм колишнього їхнього собору Св. Івана Хрестителя, але всі їхні зусилля були безуспішними і такими залишилися до нинішнього дня. Намагаючись полегшити долю українців Перемишля та околиць, Папа Римський Іван Павло II під час свого візиту до Перемишля 2-го червня 1991 р. взамін за колишній собор Івана Хрестителя передав костел Найсвятішого Серця Ісуса у постійне користування вірним УГКЦ і таким чином ми нарешті перестали бути найманцями. Нині ця святиня носить Ім’я Собор Івана Хрестителя. У тому ж 1991 році після 46-ти років небуття рішенням Апостольської столиці було відновлено Перемиську Єпархію та призначено для неї єпископа, яким став о. митрат Іван Мартиняк, а о. митрат Теодор Майкович, окрім обов’язків пароха, обіймає пост Генерального Вікарія для українців греко-католиків у Польщі та Канцлера Єпископської Консисторії. Обсяг обов’язків величезний, але енергійний і повністю відданий справам Церкви і громади вірних о. Т. Майкович працює, мабуть, понад власні сили, що дасть свої наслідки у майбутньому. З його ініціативи відновлюються душпастирські станиці, забезпечуються від знищення церковні споруди в Хотинці, Устриках Долішніх, Нових Садах, Поздзячі, Репеді. Будується нова церква в Команчі. Поза рідною Репеддю, Перемишль стає для нього святим місцем на землі.

Рік 1996 вносить великі зміни в структури УГКЦ в Польщі і в особисте життя о. митрата Теодора Майковича. Своєю Буллою від 1-го червня 1996 р. Папа Римський Іван Павло II підняв

Перемиську єпархію до рангу митропольної архієпархії Перемисько-Варшавської з головним осередком у Перемишлі та призначив кир Івана Мартиняка Митрополитом. Одночасно встановлює другу Вроцлавсько-Гданську єпархію з головним осередком у Вроцлаві для УГКЦ і українців, які не з власної волі, а з волі польського комуністично-шовіністичного режиму, що пекельною акцією „Вісла” з корінням вирвав їх з рідних домівок, прадідівської землі і кинув на поталу на «Земі одзискане». Першим єписком нової Варшавсько-Гданської єпархії призначено о. митрата Теодора Майковича. Єпископська хіротонія відбулася 12 червня 1996 р. в Перемишлі, а інгрес 3-го серпня 1996 року у Вроцлаві. Піднесення до такої гідності звичайно тішило, але о. Т. Майковичу аж ніяк не хотілося покидати свого святого місця на землі - Перемишля. З жалем у вже тоді хворому серці прощався з громадою вірних Перемищини, Лемківщини, з якими ділив долю свою і долю страждальної УГКЦ. На запитання, чи повернеться колись назад - запевняв, що повернеться на свою рідну землю, якщо не живим, то напевно його тіло спочине в тій землі, на якій прийшов на світ. Не зважаючи на прогресуючу хворобу серця, Владика Теодор Майкович на новому місці праці з притаманною собі чесністю і повною відданістю організує єпархіяльну працю, відвідує греко-католицькі парафії і станиці. Своєю лагідністю, добротою, любов'ю, веселою вдачею несе розраду і надію депортованим українцям і за короткий час завойовує їхню довіру, любов і пошану, але, на превеликий жаль, програє битву з недугою серця. Після операції трансплантації серця в клініці кардіології у Кракові, 9-го травня 1998 року Господь Бог покликає Владика Теодора Майковича до нової праці у своєму небесному винограднику. Похоронні відправи відслужилися початково у Вроцлаві, а відтак в катедральному Соборі Івана Хрестителя в Перемишлі. Згідно з Його волею, тлінні останки поховано в рідній землі, на цвинтарі у рідному селі Репеді, біля батьків Марії та Івана Майковичів, що також повернулися із заслання на рідну землю. Українці втратили справжнього патріота, а УГКЦ - свого вірного сина. Знаючи світлої пам'яті Владика Теодора Майковича, переконана, що він і в небі не дармує, а своїми молитвами випрошує у Всевишнього та Пресвятої Богородиці заступництва і всяких Божих ласк для українського народу і Церкви. Хай пам'ять про вірного сина Лемківської землі, з якою не бажав розставатися навіть після смерті, буде вічною.

Анізія Путько-Стех

Лев Галь

19.12.1927 – 28.07.1997

Народився 19 грудня 1927 р. в селі Лося (Горлицчина). Батьки: Микола - купець, працював у місцевому кооперативі, мати Софія, з роду Цимбалістів - вчителька.

Початкову освіту здобував у Пацанові, воєв. Келецьке (куди його маму-вчительку службово без її згоди перевела освітня влада тільки за те, що була українкою, й тому не могла вчителювати на Лемківщині). Продовжував навчання у рідному Лося, потім закінчив гімназію в Ярославі, а ліцей у

Горлицях з іспитом зрілості (матура). У 1946-47 рр. студіював на філософсько-природничому факультеті Ягеллонського у-ту в Кракові.

У 1947 р. зазнав трагедії і долі ограблених і вигнаних з рідної землі - разом з мамою Софією і сестрою Лідією (вчителька музики) та рідними депортований в рамках акції „Вісла” до вроцлавського воєвідства. Його батька Миколу у Горлицях арештували і вивезли до карного табору в Явожно (27.06.1947 – 5.01.1948).

У 1948-1949 роках навчався заочно у педагогічному ліцеї у Вроцлаві, а опісля в 1949-1953 роках у політехніках у Вроцлаві і Познані та одержав диплом магістра-інженера.

У 1947-1977 рр. працював з перервами вчителем у школах Вроцлава, а від 1977 до 1990 - інженером, проектантом й будівничим автоматики для теплоелектроцентралей у Науковому центрі енергетичної автоматики. Він, як видатний інженер-термоенергетик, об'єднував важкі професійні обов'язки, які вимагали постійних відряджень при реалізації енергетичних об'єктів, з багатолітньою суспільною роботою в середовищі українців, яких депортовано на захід і північ Польщі у рамках акції «Вісла».

У справі депортованих українців багаторазово виступав з петиціями до польських місцевих та державних інституцій. З приводу громадської роботи для українців його постійно переслідували комуністичні спецслужби ПНР.

У 1955 р. Л. Галь був членом-засновником Культурно-освітньої комісії до справ українського населення у Вроцлаві і в цьому ж році співавтором (разом з Петром Ганджом, Любомиром і

Олександром Бубняками, Любомиром Псхом, Іваном Криницьким, Петром Дзвінчиком, Дмитром Стефанівським і іншими) листів-петицій до 1-го секретаря ЦК ПОРП і прем'єра Польського уряду у справі кривд, заподіяних українському населенню та організації повернень на рідні землі.

У 1956 р. був делегатом на 1-ий З'їзд УСКТ і до 1958 р. членом Президії ВП УСКТ у Вроцлаві, член і голова ПП УСКТ у Волові і до 1959 р. член ГП УСКТ. У ті важкі для нас, українців, часи Левко був одним з найактивніших діячів, організаторів суспільно-культурного життя українців на Долішній Сілезії, організував гуртки та повітові правління Культурно-освітньої комісії української національності у повітах, де проживали депортовані, а саме - у Любіні Лігницькому, Волові, Золоторії, Олаві, Олесниці, а після 1-го з'їзду УСКТ реорганізував гуртки і повітові правління УСКТ. Тому наші люди знали Левка особисто, шанували і цінували його як правого оборонця, а на зборах у гуртках він усвідомлював усім, що етнографічна група лемків належить до великого українського народу. Безкомпромісно і однозначно в численних листах від вроцлавського гуртка УСКТ, а пізніше від ГУ ОУП боронив цю правду від зазіхань усякого роду польських шовіністичних псевдо-істориків, як Е. Прус, та інших, як П. Магочі і їм подібних. Збереглися його листи до ректорів Ягеллонського та Катовицького університетів, у яких демаскував „заслужених науковців”, „творців” нової лемківської нації. З болем у серці говорив про ієрархів польського Римо-католицького костела, які допомагали режимові „doprowadzić Ukraińców do polskości”. Левко як секретар Helińskiej Grupy Działania na Rzecz obrony Praw Ludzkich при управі гуртка ОУП у Вроцлаві та як постійний представник ГУ ОЛ у засіданнях ГСД у Варшаві докладно представив положення нацменшин у Польщі у статті під заголовком „Zaprogramowane wynarodowienie mniejszości narodowych (przede wszystkim Ukraińców) w Polsce a problem liczbowego przedstawienia zjawiska”. Він також є автором статті під заголовком „Лемки не хотіли миритися з національним небуттям”, опублікованої в „Українському альманасі” за 1996 р., автором багатьох статей, опрацювань-звернень до влад. Головний автор „Петиції до Комісії внесків VI з'їзду ПОРП”, її Першого секретаря ЦК ПОРП Єдварда Герка, прем'єра П. Ярошевіча, міністрів, Сейму і Радянської амбасади у Польщі з дня 2.11.1971 р., яка була підписана членами двох Повітових правлінь Горлиць і Сянока та Правліннями всіх гуртків, приналежних до цих Повітових правлінь, разом

підтверджена 14 печатками („Polityka władz wobec ludności ukraińskiej w Polsce w latach 1944-1984” s. 272 - Roman Drozd, „Ukraińcy w najnowszych dziejach Pilski 1918-1989” s. 154 – Roman Drozd, Ukraińskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne (1956-90).

Опрацював „Становище Президії ГУ ОЛ на II Світовий конгрес русинів 22-23.05.1993 р. в Криниці” (Ватра № 1(2) - 1993), „Зауваження до листу Романа Хом'яка” (Ватра № 4(7), „Роздум над безстидством зрадницького служіння на шкоду власного народу (Завваження до статті «Слава 50-той річниці Лемко-Союза», заміщеної в ювілейному альманасі «50-ліття Лемко-Союза в США і Канаді»)» (Ватра № 2(5) - 1994), „Україна - Рада Європи в Стразбурзі” (Ватра № 1(12) - 1996), „Україна - Словаччина - Карпаторусинізм”, „Совєтська спадщина” (Ватра № 2(13) - 1996), „Російська ересь у Вселенській Православній Церкві а Українська Православна Церква” (Ватра № 3(14) - 1996), „Коментар до статті: Хохляцький синдром - трагедія нації” (Ватра № 4(15) - 1996).

Левко був співзасновником і членом редакційної колегії квартальника „Ватра”, ініціатором різних починів у нашій громаді. У своїх опрацюваннях демаскував ведену століттями політику винародовлювання-денаціоналізації українців у Польщі, постійної складової частини політики кожночасних урядових екіп. Політики, обрхованої на знищення українського елементу, етноциду, якої завершенням були депортації і акція „Вісла”. Політики, яка далі утримує в силі наслідки тої акції, а ще сприяє ідеям новітнього москвофільства - політичного русинізму і відривання лемків від українського народу. Левко Галь - наш друг і вчитель, український патріот, чесний, справедливий, безкомпромісний у своїй принциповості навіть до друзів, нещадно таврував в особистих розмовах і листах діяльність тих, що піддавалися владі як запродавщики.

Левко одружений з Євою Оленич, у них народився син Святослав, тепер доктор математичних наук, працює викладачем у Варшавській академії.

Л. Галь помер 28 липня 1997 р. Його раптова і несподівана смерть - це велика втрата для нашої громади. Рідна лемківська земля, на яку повернувся щойно після смерті, стала йому посмертною хатиною в рідному селі Лосі, а ми заховаймо незабутню пам'ять про вірного великого сина Лемківщини. Найкращим доказом пам'яті про Покійного було б видання збірки Його листів до державних установ у справах українців у Польщі.

Петро Шафран,

Редакція „Ватри”, Головна Управа ОЛ

Наукові зустрічі на батьківщині Антонича

Цьогоріч 10 – 11 травня у Центрі культури ім. Богдана-Ігоря Антонича у містечку Горлиці відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Україна протягом століть. Карпатський регіон: історія, мова, культура».

*З доповіддю виступає проф. Ольга Бенч,
генеральний консул України у Пряшеві.*

Конференція була організована під егідою кафедри україністики і Наукового гуртка україністів Ягеллонського університету та Об'єднання лемків.

Почесними гостями конференції були академік, професор Пряшівського університету Микола Мушинка, др. Божена Зінкевич-Томанек, кафедра україністики Ягеллонського університету, Генеральний консул України у Пряшеві, проф. Ольга Бенч, директор Музею української культури у Свиднику (Словаччина), проф. Мирослав Сополіга.

Серед доповідачів були представники не лише з польських університетів (Ягеллонського, Варшавського, Люблінського університету Марії Кюрі-Склодовської), але й з Пряшівського у-ту, Львівського національного у-ту ім. І. Франка, Національного у-ту «Львівська політехніка» та Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАНУ (м. Львів).

Символічно, що саме у річницю однієї з найбільших трагедій в історії українців – 65-річчя акції «Вісла», що стала черговим геноцидом проти українського етносу, – конференція відбулася саме тут, у серці Лемківщини. Хоч заявлена назва конференції передбачала надзвичайно широку тематику, проте більшість із виголошених доповідей стосувалися саме проблем, пов'язаних з лемківським етносом, – мовних особливостей його діалекту, культури, відображеної в архетипах, обрядах, звичаях,

та на сучасному етапі, міфології, фольклорної спадщини тощо. Також декілька рефератів було присвячено видатним особистостям, певним чином пов'язаних з цим краєм, зокрема Петрові Пиртею, дослідникові лемківських говірок, Б. – І. Антоничу, Квітці Цісик та ін.

Однією з наріжних тем, яка активно обговорювалася під час дискусії, стала тема репрезентації лемків у сучасному світі, зокрема проблема етнічної ідентифікації – що означає «бути лемком» і ким себе вважають самі представники цього давнього етносу, збереження рис говіркового мовлення, шляхи популяризації лемківської культури у сучасному контексті.

Учасники та гості конференції

Окрім доповідей науковців, учасники конференції мали змогу поспілкуватися з представниками лемківської громади, почути розповіді очевидців про події 1947 року та умови життя до і після цієї події та, звичайно ж, насолодитися живим мовленням носіїв лемківського діалекту. Адже саме у говірках збережено архаїчні форми та лексику, саме у них можемо знайти давні коди мови та культури, саме там протягом тисячоліть зберігається наша етнічна культурна пам'ять.

Марія Редьква

Учасники конференції на подвір'ї Антоничівки.

Творчий світ Тараса Шевченка джерелом понадчасових вартости

1 квітня в Антоничівці вшанувано пам'ят Тараса Шевченка. Діти з “Лемківського перстеніка” представили коротки сценки з дитинства поета, зілюстрували піснями на слова Кобзаря. В дальшій частині свята одбився рецитаторський конкурс, в яким взяло участ 19 учнів з пунктів навчання української мови в початкових школах в

О творчости Кобзаря оповідає проф. В. Мокрий

Гладишові, Лосі, Горлицях і в гімназіях в Устю і Ропі. Участників оціняло поважне журі, до складу якого входили, меже іншими, проф. Володимир Мокрий – керівник кафедри Українознавства Ягеллонського університету і генеральний консул України в Кракові Віталій Максименко. Журі вибрало найкращих в трьох вікових категоріях. Серед учнів 1-3 кл.: I місце – Фома Болех (1 кл., Ждиня), II місце – Ірена Вірхняньська (3 кл., Конечна), III місце – Любомир Гойсак (4 роки), Петро Ротко (1 кл., Гладишів), Наталія Дзямба (1 кл., Ждиня); серед учнів 4-6 кл.: I місце – Анна Вірхняньська (5 кл., Конечна), II місце – Йоанна Кашак (4 кл., Ждиня), III місце – Наталія Купец (5 кл., Лося); серед учнів гімназії: I місце – Анна Копча (I кл., Ждиня), II місце – Анжеліка Гаєвська (I кл., Гладишів), III місце – Данута Болех (I кл., Ждиня) і Іван Дзямба (I кл., Ждиня). Вірши були тематичні вплетени в розповід про поета, котру зачитали Наталія Купец і Оксана Суханич з Лосі. Поезії з учнями приготували вчительки Олександра Качмар і Вікторія Гойсак. Двоє учнів – Емілія Корбич і Дмитро Майчак заспівали в дуеті “Садок вишневий”.

Крім того, діти приготували малюнки до творів Т. Шевченка, які тіж оцінило журі під керівництвом малярки Наталії Гладик. I місце признано Петрови Ротку (I кл., Гладишів), II – Лука Дошна (II кл. гімназ., Лося) і Йоанна Кашак,

III – Давид Коперський (Лося) і Ірена Вірхняньська, виріжніня – Оксана Суханич (6 кл., Лося). Прекрасну атмосферу створили своїм співом артисти з хору “Зоря” під керівництвом Анни Дубец. Хор заспівав церковни розспіви і пісні на вірши Т. Шевченка.

Ірена Вірхняньська заняла II місце

Нагороджені конкурсанти. Грамоту за I місце тримає Фома Болех

„Лемківський перстенік”

По вручинню нагород і короткій перерві розпочалася друга частина спітканя – прелекція проф. Володимира Мокрого, який представив літературний портрет Тараса Шевченка. Думам, же тото недільне пополудня, сповнене прекрасной поезії, запам'ятають і діти, і молодіж, і гості Антоничівки.

3 V Конгресу Світової федерації українських лемківських об'єднань

Василь Шлянта, посол Словаччини Василь Гривна, Іван Лаба

Хлібом і сольом мера Вітольда Кохана частує Любчик і Юльця

Голосують Штефан Косьцьолек і Славко Джурджар

Прес-конференція: Олександр Венгрінович і Іван Лаба

Засідання Конгресу

Концерт хору „Зоря”

Члени Головної управи СФУЛО V Каденції:
(зліва):
Андрій Хомик - ООЛ, США
Петро Сокол - СРУ Словаччини
Секретар СФУЛО -
Іван Криницький - ВУТЛ, Україна
Зенон Галькович - ООЛ, США
Максим Маслей - ОЛ Канади
Богдан Віславський - СРУ Сербії
З-ик Голови СФУЛО -
Штефан Гладик - ОЛ, Польща
Еміль Гойсак - ОЛ, Польща
Степан Майкович - ВУТЛ, Україна
З-ик Голови СФУЛО -
Адам Стець - ОЛ Канади
Йоаким Грубеня - СРУ Сербії
Юрій Марканич - ВУТЛ, Україна
Штефан Гованський - ООЛ, США
(сідят):
Іван Лаба - СРУ Словаччини
Голова СФУЛО -
Софія Федина - ВУТЛ, Україна

Об'єднання лемків, котре є суспільно-культурном організаційом і діє на цілій території Польщі, має свої відповідники в інших краях Європи: Всеукраїнське товариство “Лемківщина”, Союз русинів-українців Словаччини, Союз русинів українців Сербії, Союз русинів українців Хорватії; і за океаном - Організація Оборони Лемківщини в США і Об'єднання лемків Канади. Для консолідації і ліпшої координації діяльності організацій лемків, розшмарених вітрами історії по цілим світі, створено Світову федерацію українських лемківських об'єднань, котра репрезентує інтереси лемків на міжнародній арені і в краях їх замешканя. По 20 роках діяльності СФУЛО, а перший раз в Горлицях, 12-13 мая одбивався V Конгрес Федерації. Місце обряд було вибране не припадково, бо власні в тим році має 65 річницю трагічної депортаційної акції “Вісла”. Організатор Конгресу — Об'єднання лемків до Головної Салі Музею “Двори Карваціанів і Гладішів” запросило дуже почесних гости. До Горлиць приїхали Посол Словаччини в Польщі В. Гривна, голова Сеймової комісії національних меншин М. Сич, Генеральний Консул України в Кракові В. Максименко, голова ОУП П. Тима, бургомистр Горлиць В. Кохан, горлицький староста М. Вендриховіч, війт гміни Санкова М. Малух. В Конгресі взяли участь делегати з України, США, Канади, Словаччини, Сербії і Польщі. Забракло представників з Хорватії.

Головом СФУЛО вибрано Софію Федину - доктора політичних наук, представницю молодого покоління зо Львова. Заступниками голови остали: Штефан Гладик - Польща (Європейський континент) і Адам Стець - Канада (Американський континент), секретар - Штефан Криницький, Україна; скарбник - Ігор Дуда, Україна. Подальши члени Президії: Олександр Венгрінович, Степан Майкович, Юрій Марканич (Україна); Іван Лаба, Петро Сокол (Словаччина), Богдан Віславський, Йоаким Грубеня (Сербія); Зенон Галькович, Андрій Хомик і Штефан Гованський (США); Максим Маслей (Канада), Еміль Гойсак (Польща). Постановом Конгресу прізвища членів з Хорватії будут подани на першим засіданню Президії СФУЛО.

З новом головою зв'язани сут велики очікування, передовсім утворіння сучасної інформаційної платформи, опертой на інтернеті, залучиня до діяльності СФУЛО представників молодого покоління з організацій-членів, піднятя рішучих кроків в справі регулювання правового статусу лемків, особливо в Україні та Польщі в зв'язку з вигнанням в 1944-1947 рр. V Конгрес СФУЛО прийняв Резолюції, скерувани до найвищої влади Польщі і України, в справі остаточного засудження вигнання лемків в рамках акції “Вісла” і ліквідації наслідків той депортації. Текст Резолюції до польської влади поміщаме в “Ватрі”.

(ред)

Зо шпаргета Баби Ружи

Смачногооо!

Пропонуємо Вам черговий перепис на ... Свята, гостини і родинні спітканя.
Як смакують домашні раритаси? - в Ваших руках справа!

✿ Місяці ✿

15 дкг муки

15 дкг маргарини

15 дкг цукрю

4 ціли яйця

2 вжиці какао

Люкер

20 дкг цукрю пудру

2 вжиці води

1 вжиця румового олійку

Маргарину розтерти, додати цукор і яйця – утерати. Дати какао з муком – добрі вимішати (до кіста можна дати пару кропель румового олійку). Форму висмарувати, вляти до неї масу і печи в пекарнику 15-20 минут на 180°C.

Цукор пересіяти і дати на глибокий танір, додати воду і олійок, вимішати. Впечене кісто витігаме на стільницю, розтігаме рівномірні люкер і іщи з теплого викравуємо шклянком місяці.

З традиційной аптечки

Вакації - то час огниск, грілювання, котри, на жаль, часто можут кінчитися проблемами з жолудком. Докучають нам нестравніст, бігунки, запєртя, виразка (*wrzody*) жолудка, запалїня слизовой оболони жолудка, рефлюкс жолудково-стравохідний, дражлива кишка... З ратунком зас приходить натуральна медицина. Зїля, котре поможе на:

нестравніст – то гірке зїля, котре побуджат травлінні соки, наприклад:

зїля полину (*piołun*), листя м'яти, корін цикорії, зїля центорії, корін дягеля лікарского (*arcydzięgiel*);

бігунки, розвільніня:

овочи чорной яфири, зїля буквиці, корін кобиляка, листя черниці (ожини), корінище перстача, (*pięciornik*), бактерії кишкови (*jelitowe*), напр. Multilac;

запєртя, затверджия:

насіня бабки яйцеватой (*babka jajowata*) або бабки пісковой (шорсткой, *babka plesznik*) – попивати дуже водом, олій льняний, бактерії кишкови (*jelitowe*), напр. Multilac, зїля, котри перечищають: (стосувати лем коротко, бо розлінивають кишки) листя сенесу, корін ревеня (*rzewień*), кора крушини;

запалїня слизовой оболони жолудка, виразка (*wrzody*), рефлюкс:

корін правослязу (алтеї лікарской), насіня лєну, насіня грецкого сіна (*kozieradka*), ісландский мох (*porost islandzki*), корін локриці (*lukrecja*), листя бабки ланцетовой, зїля шалвії;

дражлива кишка:

бактерії кишкови (*jelitowe*), напр. Multilac, насіня бабки яйцеватой (при запєртях попивати дуже водом, а при бігунках – мало), корисний вплив маот ту зїля на травліня, зїля успокаюючи, напр. листя меліси, корін валеріани, шишка хмелю.

Жичу доброго здоровля!

Анна Шкурат

Улюч продовжує свої щорічні святкування

У суботу, 26 травня поточного року, улючани, їх нащадки та українці з поближніх сіл і містечок у черговий раз прибули відзначити роковини спалення такого гарного і свідомого свого українства села. Нагадаю, що у 1946 році у Свято Вознесіння Господнього прийшло польське військо з ворожо наставленим населенням околишніх польських сіл і спалили Улюч. Так хочеться, щоб про це знав НАШ народ в Україні і на поселеннях, проте, яка зустріла доля тих, хто ставав в обороні українства тих наших етнічних земель. У квітні минуло 65 років, відколи польська влада провела ганебну для себе і жорстоку для нашого народу акцію "Вісла". Знаймо про це і не забуваймо. Нині знов біля дороги, зарослої бур'яном і хашами, що веде до каплички в Грушівці, зупинилися машини з людьми з усіх усюд Польщі. Навкруги тут, де ростуть ті хаші, до закінчення Другої світової війни стояли хати, росли і цвіли сади, і було поле. Нині можна побачити серед тих, які приїхали, щоб відзначити ці трагічні для нас роковини, також нащадків улючан з України, а точніше з Івано-Франківщини, куди у 1946 році були переселені українці з Улюча. Колишнього села майже нема, а його діти все ж таки приїжджають на своє, рідне, хоч один раз у році, щоб бути разом зі своїми односельчанами і віддати шану померлим, вбитим і замученим з сіл Грушівка і Улюч. Всіх нас єднала молитва. Щира молитва. Тут я навмисно вжив слів ЄДНАЛА МОЛИТВА. Бо знов разом при капличці в Грушівці молилися вірні зі своїми душпастирями двох НАШИХ Церков: Греко-Католицької і Православної. Біля каплички стояли люди з хоругвами, на яких вишито святу княгиню Ольгу і святого князя Володимира. Молебень за душі синів і дочок цих земель на перемену вели отці: отець митрат Іван Антонович з Сянока (православний) і отець Роман Кілик, парох з Гломчи (греко-кат.), села

що напроти Улюча за Сяном. На закінчення, після молитовного відзначення того гіркого свята, отці у своєму слові приблизили роки трагічної минувшини цих земель. Ще нагадаю, що прибуло багато родин з малими дітьми. Це тішить. Це говорить, що наше Я не пропаде. Коли люди молилися, почав іти теплий, весняний дощ. Мабуть, і НЕБО захотіло заплакати над душами нашої рідної землі... Далі всі разом перейшли або переїхали на площу, де стояла нова церква в Улючі, яку за дозволом колишньої польської влади було

розібрано. І там знов всі разом молилися. Молитви і церковні співи хористів з церков у Гломчі і Сяноці єднали усіх, бо вони і православні, і греко-католицькі. Всі бо ці пісні наші. Тут з гарним і мудрим словом до присутніх промовив отець Роман Кілик. Сказав він, між іншими, що коли б не ця ганебна акція "Вісла", то нині нас тут було б багато і всі ми молилися б в церкві, яку зруйнував брат тої самої віри. На прицерковній площі разом з нами молився вїт і секретар з гміни в Дідні, які є нині господарями цих земель. За присутність і спільну молитву подякував усім гостям отець Роман.

Свята Літургія служилася в старовинній церкві Улюча, що на горі Дубник (у 2010 році відзначено її 500-річчя). Службу Божу очолив парох з Гломчі отець Роман Кілик.

З минулого Улюча

*Жили ми в себе від століть,
Завжди старчило нам svojого.
Село, де рідне наше спить,
Спалив сусід ось з-за дороги.*

*Молився, з нами святкував,
Ішов з батьками в одну школу,
Той самий вчитель їх навчав,
Той час не вернеться ніколи.*

*Чому так діється, скажіть,
Що той, з яким жили, як браття,
У сорок шостім навесні
Прийшов з вогнем у Підкарпаття?*

*Прийшов з мечем, а не з хрестом,
Щоб Улюч наш спалити,
Щоб Сян не бачив з нас ніхто,
Щоб рідного лишити.*

*Та не спинити Сяну плин,
І не спалити нам'ять, звісно...
Гіркий цей спогад, як полин,
Про те, ім'я якому – «Вісла».*

Василь Шляхтич

Подяка

*Лемківська освітня фундація ім. І. Криницького
складат молодій парі Юстині Юцак і Томашу
Б'яложиту в ден їхнього вінчання найщиріший
побажання довгих років подружнього життя
в здоров'ю, взаємопошані і непоборній
любови. Щиро дякує Вам за переказани
ЛОФ гроши, зібрани 17 липня 2012 р. при
церкви в місце традиційних квітів.*

*Голова ЛОФ
Василь Шлянта*

Презераме стари фотографії ...

*Зліва:
Розалія Мерена - Петришак з
Полян і Марія Бінчаровска*

*Теодозія Петришак з р. Бискуп
- мама Івана Петришака
з внуками: Марисьом і
Анатольом*

*В 1944 р. в огороді Криницького приходства. Зліва:
Марія - жінка Ярослава Мерени — вчителька (1945
р. виїхали на Україну), сестри Ярослава, Ольга
Мерена (тепер Масьцюх, 88-річна, живе в Глогові)
і Розалія Мерена (Петришак), померла в Янах б.
Зеленой Гори*

*Греко-католицький
приходський будинок
в Криниці (1944)*

*Джерело:
Архів Івана Петрушака*

" Gorlice "			37 ± 245
W y k a z			33
Wzrosty ruskiej /ukraińskiej/ noszącej do szkół publ.			
l.p.	Nazwisko i imię	Miejsce pochodz.	Zakład.:
1.	Dudka Michał	Zosie	Państ. Gimn. i Liceum w Gorlicach
2.	Orobowski Sergiusz	Gorlice	
3.	Sambrat Aleksander	Regietow Wyszny	
4.	Samigielski Igor	Gorlice.	
5.	Szufflat Roman	Bednarka	Liceum Pedagogiczne w Gorlicach
6.	Malkiewicz Olga	Gorlice	
7.	Kareł Stefan	Klinkowka	
8.	Chylak Lidia	Lelechow	
9.	Gall Lidia	Zosie.	Liceum Pedagogiczne w Gorlicach
10.	Gall Michał	Zosie	
11.	Połoszynowicz Ernest	Regietow Wyszny	
12.	Bedniak Lubomir	Napienne	
13.	Kareł Danyli	Zosie	Liceum Pedagogiczne w Gorlicach
14.	Barna Olga	Klinkowka	
15.	Borbal Mikołaj	Bartne.	
16.	Jarusiak Julian	Zosie.	
17.	Perun Antonina	Petna Małastow	Miejskie Kord. Liceum i Gimn. Handlowe w Gorlicach.
18.	Popowicz Ewa	Klinkowka	
19.	Połosz Anna	Zosie	
20.	Pedorko Józef	Gładyszew	
21.	Pyrek Melania	Kwistow	Miejskie Kord. Liceum i Gimn. Handlowe w Gorlicach.
22.	Ryniewicz Lubomira	Regietow	
23.	Andrejczyszyn Józef	Klinkowka	
24.	Perun Jan	Małastow-Petna	
25.	Hajdukiewicz Oksana	Jaszel, p. Rymanow	Miejskie Kord. Liceum i Gimn. Handlowe w Gorlicach.
26.	Stariski Andrzej	Saiznica	
27.	Ryniewicz Marija	Regietow	
28.	Żalowski Józef	Bielanka	
29.	Bedniak Aleksander	Napienne	Miejskie Kord. Liceum i Gimn. Handlowe w Gorlicach.
30.	Ryniewicz Tytus	Regietow	
31.	Szufflat Włodzisław	Małastow	
32.	Dudyca Wasył	Bielanka	
33.	Szufflat Maria	Zosie	Publ. Szk. Pow. Męska nr. 1. Publ. Szk. Pow. Żeńska Nr. 2. w Gorlicach.
34.	Dawidczyk Eugenia	Kunkowa	

IPN Rz 04/297

До 70-річчя

Мирослав Ілюк народився у священничій родині 9-го липня 1942 р. в місті Хуст на Закарпатті. Там закінчив середню школу (1959 р.), а в Пряшеві філософський факультет УПІШ (1964 р.). В тому ж році розпочав працю у видавничій діяльності Центрального комітету культурного союзу українських трудящих Чехо-Словаччини. З 1967 р. став редактором тижневика „Нове життя”, а в ньому молодіжного додатку „Тон” і наукового журналу „Дукля” (1972-1991). Від 1991 р. головний редактор „Нового життя” і „Наукових записок” ЦР КСУТ та СРУС. У періодичній пресі друкував переважно статті з української культури, літератури та громадсько-політичного життя. Для українських радіо і теле-передач готував літературно-художні композиції, переклади. Його статті друкувалися у словацькій пресі та українськомовних виданнях, також у діаспорі. Публіцистикою займається більше 45 років. Бібліографія його статей містить близько 600 позицій.

Мирослав у дуже складних обставинах, в яких опинився Союз русинів українців Словаччини, до сьогодні вміло керує редакцією „Нового життя” і докладає великих зусиль, щоб тижневик - орган ЦР СРУ - друкувався систематично.

Бажаємо Ювілярові подальших великих успіхів, задоволення з професійної праці, доброго здоров’я, щастя та Божого благословення на многі, многі літа!

Редакція „*Ватри*”

Головна управа ОЛ

До 80-річчя

Івану Вишовському, колишньому довголітньому голові Районного товариства „Лемківщина” у січні виповнилося 80 років. Його поезія друкувалася у Ватрах. Він - вигнанець з села Королева Руська (тепер Гурна), яку часто описував у своїх споминах про рідне село.

Зичимо Вам, пане Іване, здоров’я, щастя і дальшої творчої поетичної діяльності на Многі і Благі літа!

Редакція „*Ватри*”

Головна управа ОЛ

Іван Вишовський

Іван Вишовський

*Што за подія в Бескидах?
Чого так авта там снуют?
То лемки з цілого світа
В Ждиню на Ватру курсуют.
Їдуть они потягами.
Шифами по морях плинут.
І летят літаками,
Автами найвеце їдуть.
Комуністични уряди
Порозганяли їх з краю.
Они, хоц і розметани,
Але ся купки тримають.
Їх, як магнисом, притігат
Рідненька лемківска земля.
Ріднійшой од неї на світі
Не било і зараз не є.*

*Українець я маленький,
Українець з роду лемків,
Українці няньо й мати,
Українці сестри й брати,
Українська вся родина
Їй та, що зветься Лемківщина.*

З нагоди захисту докторської дисертації

о. декану Аркадію Трохановському

бажаємо здоров’я, щастя, Божого благословення
та нових успіхів у душпастирській праці.

Редакція „*Ватри*” Головна управа ОЛ

Професор, доктор медичних наук Іван Королівський

20 травня 2012 року Щецинська земля прийняла на вічний спочинок визначного українця - лемка Івана КОРОЛІВСЬКОГО - професора Поморської медичної академії та активного діяча Українського лікарського товариства у Польщі, вірного учасника щорічних культурних заходів Лемківська ватра.

Відійшла людина, яка є гордістю усієї нашої спільноти разом з іншими вигнаними з Лемківщини професорами медичних наук: Василь Антонів - голова Українського лікарського товариства в Росії і директор

науково-клінічного центру отоларингології Російської Федерації, Михайло Андрейчин - професор, проректор Медичного університету в Тернополі, Петро Серняк - завідувач кафедри урології Медичного у-ту в Донецьку, Петро Мошич, який був головним педіатром України. Усі вони є прикладом любові до свого материка з його історичним минулим, материнською мовою та віросповіданням. Розкинені депортаційними післявоєнними акціями не забули, однак, про рідні землі.

Проф. Іван Королівський народився 20 травня 1934 р. в родині Василя і Павлини з р. Файфер, мешканців села Ліщини Горлицького повіту. У 1947 р. в рамках акції „Вісла” вигнаний з батьками до повіту Сулехув Зеленогурського воєводства. Там батьків поселено в державному рільничому господарстві (ПНЗ) Вітольдово, яке було підпорядковане Міністерству внутрішніх справ і де польові роботи виконували переселенці під наглядом озброєного бригадира. Там Іван, вивчаючи польську мову (якої не знав), закінчив у 1950 р. початкову школу, відтак у 1955 р. загальноосвітній ліцей у Свєбодзіні і вибрав медицину та вступив у Поморську академію в Щецині. Завдяки особливим здібностям та добре усвідомленій меті був добрим студентом і наука не приносила йому труднощів. Знаходив також час на молодіжні розваги, найчастіше з іншими студентами-українцями, які відвідували місцеву домівку УСКТ. Там познайомився зі своєю майбутньою дружиною, студенткою педагогічної школи Марією Демко.

Після відбуття переддипломного лікарського стажу (1960-1962) в лікарнях Щецина 12 листопада 1962 р. отримав диплом лікаря і став працювати у Слупську (1962-1965) на посаді

лікаря у Відділі дитячої хірургії, відтак у Клініці

дитячої хірургії Поморської медичної академії (1965-1968), здобуваючи перший і другий ступінь спеціалізації з дитячої хірургії. Водночас працюючи заступником керівника Клініки ортопедії і травматології, захистив докторську дисертацію (1974), а згодом здобув звання габілітованого доктора медичних наук та з 1977 р. став завідувачем Восвідської спондиліатричної амбулаторії, відтак керівником Клініки дитячої ортопедії. У 1996 р. І. Королівський отримав звання надзвичайного, а у 2000 р. звичайного професора, виховуючи багатьох лікарів та будучи промотором докторських дисертацій і рецензентом наукових публікацій. Є автором близько ста наукових праць, опублікованих у польських та закордонних журналах. У Поморській медичній академії виконував ряд організаторських функцій. Був членом Сенатської комісії наукових досліджень, членом Деканської колегії Лікарського факультету, головою Відкличної (апеляційної) дисциплінарної комісії для студентів, організатором заходу „З серцем до дитини” з метою залучення до допомоги дітям-інвалідам пластунів і студентів, співорганізатором та учасником „білих неділей”.

Водночас займався громадською діяльністю в українській спільноті. Зокрема, з 1981 р. був співорганізатором зустрічей відроджуваної української лікарської громади на скликуваних до 1990 р. в структурах Щецинського відділу УСКТ популярно-наукових медичних семінарах за участю лікарів і студентів медицини. Виступав на них з науковими доповідями про доробок українських медиків. Стали вони основою організації Українського лікарського товариства в Польщі (УЛТ, 1990). На перших організаційних зборах за участю майже 40 лікарів з різних куточків Польщі, був обраний до управи заступником голови УЛТ. Брав участь у складі делегації УЛТ та III Конгрес Світової Федерації Українських Лікарських Товариств (СФУЛТ), що був вперше проведений у 1990 році в Києві – Львові. Виступав з науковою доповіддю про свої хірургічні досягнення. Згодом брав участь з доповідями на чергових Конгресах СФУЛТ, які відбувалися що два роки в академічних містах України. Від 1976 р. учасник в багатьох загальнопольських та міжнародних конгресів лікарів-ортопедів в Австрії, Німеччині, Чехії, Україні. Щорічно приїжджав у рідні Ліщини та на Лемківську ватру до Ждині, був ініціатором товариських зустрічей українських лікарів - учасників цього заходу.

Професор І. Королівський, мабуть, є єдиним з вигнанців з рідних земель, якому його повітове місто - Горлиці надало титул почесного громадянина.

Вічна йому пам'ять!

**Українське Лікарське
Товариство в Польщі**

Лемківська хроніка

28.02. Померла Мелянія Федоршак дочка Йосифа Урама і Теодозії з Дичків. Они мали іще трьох синів: Дмитра, Івана і Павла. Мелянія народилася 24.04.1934 р. в Смереківці, в 1947 була депортована на Вроцлавщину, одружилася з Петром Федоршаком, їм народився син Андрій. З туги за Лемківщиною Мелянія будує в Висові пенсіонат і ціла родина плянує в нім замешкати. Петро нездолав вернутися, несподівано одишов з того світу, а она лем з сином і невістком Мирославом тішилися, же можуть ту проживати. В Висові Мелянія стала суспільном діячком, писала вірши, виступала на місцевих імпрезах, була членом різних суспільних організацій, довголітнім головою гуртка ОЛ (остатньо секретарьом). 2 і 3 березня похоронни Богослужби проводив місцевий парох о. Д. Гліневич, а на одправи до церкви в Висові пришло дуже люди з поблизких місцевости, з західих земель, з Німеччини, а найбільше висов'ян.

31.03. В Зеленій Горі вшанували пам'ят про Тараса Шевченка. Вступне слово виголосила Стефанія Яворницка - голова Любуского відділу Об'єднання українців у Польщі. Зеленогірський мішаний хор «Калина» під керівництвом Марії Гузар розпочав свій концерт „Заповітом”. Потім напереміну звучали вірши Тараса і про Тараса в виконаню діти з пунктів навчання української мови з Зеленої Гори й Новограда-Бобжанського. Виступив м. ін. з піснєм „Рідна мати моя...” молодий скрипаль Яків Прибитень. Про Т. Шевченка як художника доповідь виголосив Степан Семенюк, а свої вірши, присвячені Кобзареві, прочитав Василь Шляхтич.

1.04. В Горлицях в Центрі культури ім. Б. І. Антонича організували вечер „Творчий світ Тараса Шевченка джерелом понадчасових вартости”. Доповід про поета виголосив керівник Катедри Українознавства Ягеллонського університету проф. Володимир Мокрий. В артистичній програмі виступили діти з пунктів навчання української мови з Гладішова, Лося, Устя Руского і хор „Зоря” з Устя, худ. кер. Анна Дубец.

4.04. В Кракові помер проф. Андрій Феленчак. Народився 2.01.1950 р. на вигнаню. До Бортного повернув враз з родичами в 1956 р. В 1969 р. закінчив технікум в Ганчові, а в 1974 р. зоотехнічний відділ Рільничої академії в Кракові і там остав працювати. В 2003 р. одержав наукове звання надзвичайного професора, а 7 жовтня 2010 р. одержав найвище звання професора звичайного. Бив промотором багатьох наукових прац включо

з докторськими. Похоронено Покійного в гробниці на цмунтері в Бортним з участю його наукових співпрацівників і дуже знаних його друзів і селян Бортного. Похоронни богослужби правилися в православних церквах в Кракові і Бортним священиками тих парафій і братанком о. Юліаном Феленчаком.

8.04. У Львові організували IV Всеукраїнський фестиваль „Лемківська писанка”. Головний ініціатор фестивалю Олександр Венгринович - голова ВУТ „Лемківщина” звернувся з пропозицією до голови ФДЛ Петра Гандяка, який тоту ідею підтримав, а в проведені заходу посприяла й директор Школи народного мистецтва у Львові Галина Вихованська. На тогорічний фестиваль приїхали десятки писанкарів і прийшли охочи навчитися писати кус інши писанки, як гуцульски, покутски, волинськи чи наддніпрянськи. Про розписування великодніх писанок розповідали: Анна Кирпан з Івано-Франківська і Марія Янко зі Львова, яка все мистецтво перейняла од родичів, народжених на лемківско-бойківським пограниччю.

28-29.04. В Перемишлі проходив II Конгрес українців у Польщі, присвячений 65-тій річниці акції „Вісла”. Зорганізовано наукову конференцію. Одбився тіж форум молоді, презентація книжок Романа Кабачія і Юрія Макара та фільму Романа Крика „Двері Лемківщини”. Зорганізовано концерти церковної музики. В конгресі брали участ представники ОЛ: Штефан Гладик (голова), Штефан Клапик і Василь Шлянта (за-ки голови).

10-11.05. В Горлицькій Антоничівці Науковий гурток українців Ягеллонського університету і Об'єднання лемків організували Міжнародну наукову конференцію „Карпатський регіон: історія, мова, культура” в рамках щорічних наукових спітакнь „Україна протягом століть”.

12.05. В музеї Любускої землі в Зеленій Горі одбилася презентація книжки д-р габ. Богуміли Тарасевич „Лемківське весілля”. З концертом виступив ансамбль пісні і танцю „Кичера”.

12-13.05. В Горлицях проходив V Конгрес Світової федерації українських лемківських об'єднань. В обрадах взяло участ 52 делегати з 6 країн. Головою СФУЛО вибрано Софію Федину - доктора політичних наук, представницю молодого покоління зо Львова. В концертній програмі виступили: ансамблі „Зоря” і „Роса”, Евеліна Гвань з Ряшова (Словаччина) і новообрана голова СФУЛО, котра тіж прекрасні співат.

19-20.05. В Вільхівці ОЛ організувало XXII Кермеш. В програмі виступили медже іншими: фольклорний колектив „Вільшня” з Полян, вокальний колектив „Святків'янки” зо Святкови, дует „Червена рута” з Полян, фольклорний

ансамбль „Сабіновчан” (Словаччина), молодіжний ансамбль „Ручай”, фольк-група „Гудаци” з Кольбушовою, дитячий ансамбль „Лемківський перстеник” з Гладишова представив обряд лемківських собіток. В суботу на забаві грала капеля з Кічковец (Словаччина) і „Грамелем”. Можна було оглянути виставку „Як давно на Лемківщині газдували”, „Світ, котрого юж неє - Крива в старих фотографіях”, проєкції фільмів.

25.05. В музею „Никифора” кустош Збігнєв Волянін організував дискусію про акцію „Вісла”. З спогадами виступили: В. Криницький, Ш. Дзямба, С. Зендран, Т. Гоч, Т. Грацонь. Спомини претяглися і зобраним не дано змоги доповнити виповіді прелегентів. Ведучий спітканя З. Волянін стведив, же акція „Вісла” била одповідьом за дії УПА і закінчив спітканя. Він тіж не узнє вірогідной метрики народження Е. Дровняка та виroku Мушинського Суду і дальше в публікаціях пише *Nikifor Krynicki*. Чи така особа може гідно сповняти обов’язки кустоша музею „Никифора”?

26.05. При капличці в Грушівці молилися вірни зо своїма душпастирями обох наших церков. Приїхали нащадки вбитих і замучених з сел Грушівка і Улюч, жеби оддати шану померлим. Вшитких з’єднала щира молитва. Богослужби за души синів і дочок тих земель на переміну вели отці: о. митрат Іван Антонович з Сянока (правосл.) і о. Роман Кілик з Гломчи (греко-кат.).

24-26.05. До Вроцлава з візитом приїхав патріарх УГКЦ Святослав Шевчук. В четвер патріарх Святослав спіткався з журналістами та представниками римо-католицького духовенства: архиепископом Мар’яном Голембевським та кардиналом Генриком Гульбіновичом, в суботу очолив Божественну Літургію в Лігниць в новозбудованій кілька років тому церкві (зобралось майже 2000 вірних), а в неділю - Архирейски Богослужби в вроцлавским греко-католицким Соборі, де прибили єрархи РКЦ, представники державной та місцевої влади, духовенство та миряни (більше 750 вірних).

6-27.05. В Криниці Товаришиня лемків організувало VII Міжнародне бісенале лемківско / русиньской культури. Покладено квіти на могили і

пам’ятнику Е. Дровняка. В пияльнї води отворено виставку образів і фотографій, а в концертній салі виступили: „Ластівочка” з Пшемкова, „Зоря” з Устя, „Барвінок” з Камйонки, „Шариш” з Пряшова, „Хемлон” з Гуменного; „Карпатія” з Мукачева, Тріо Н.Цірба, Н.Еделінски і Т.Надія і „Тестамент” з Сербії.

26-27.05. В Мазярській загороді в Лоси організували спітканя з мазярами. Висвітлено документальний фільм „Ой поїхав мазяр в світ”. Дехтяр Роман Пенкала з Білянки показав видобування дьогтю і розказав про його лікувальне значеня. Одбилися керамічни і лижкарски варштати, а також приготування лемківских страв.

2-3.06. В Камйонці одбився 47-й Фестиваль фольклору русинів-українців Словаччини (більше с.7).

6-06. В Перемишли за участю міністрів закордонних справ України та Польщі урочисто одкрито Почесне консульство України, почесним консульом призначено Олександра Бачика. На спітканю з міністром закордонних справ України К. Грищенком Штефан Гладик порушив справи українців на Лемківщині.

16-17.06. В Свиднику СРУ СР організував 58-ме Свято культури русинів-українців Словаччини, яке відкрили Петро Сокол – голова ЦР СРУ СР і генеральний консул України в Пряшові Ольга Бенч. В артистичій програмі виступили: «ПУЛЬС» – Піддуклянський художній народний ансамбль з Пряшова, Фольклорний колектив «Земплин» з Михалівців, Фольклорний колектив «Борієвка» з Кошиц, Фольклорний колектив «Маковиця» зі Свидника, Музичний ансамбль «Русин Чендеш Орхестра» з Телгарту, Дует «Вишиванка» з Кошиц, Фольклорний колектив з України, Фольклорний колектив «Козачата» з Майкоп - Адигейська АР Російської Федерації, Народний колектив «Бурштин» з Кобрін - Білорусь, Фольклорний колектив Петро Кузьмяк з Руского Керестура - Сербія, Фольклорни колективи О. Костельник з Петрівців, Вуковар - Хорватія.

Петро Шафран

55- ліття ІV Загальноосвітнього ліцею в Лігниць

Комітете загальноосвітніх шкіл № 4 в Лігниць
широко запрошує всіх випускників та приятелів школи до участі
в урочистому відзначенні
55- ліття нашої Альма-матер,
яке відбудеться 6 жовтня 2012 р.

Івану Королівському на прощання

Іване

Який співучий травневий світанок
А Ти, троянде наш, – похилив скроню
В межу світлості ідеш
у небесний затінок
Сонце надії несеш
В небесні горянські імлі
По ранній небесній росі
Знаю – то Бог – бачів Русі
До Ліщинянського стола кличе

Іване

Ще одна покотилась мені зі сліз
Упала на хвилюючу гірську траву
І в моє серце жене розпуку
до втрати дихання і слова зі сліз
Ще бачу Тебе під Чертижком в Ліщинах
Як усміхнений руку мені подаєш

Іване

Ти ж багатьох на вершину підняв
Хай запам'ятають хто їх там забрав
Хай Тобі за це – хоча свічку ставлять
Ід гин, Ваню, професоре перший наш
Спокійно в долину тишини
До жінки, брата і Господньої родини
Чекай під Чертижком
На небесній ватрі на нас
До зустрічі

Іване

До зустрічі зас

Олександр Маслей

Пам'яті отця Михайла Гука

З Землі Руської, нашої, кличу
Де кричать зчервлені хрести
Де тільки ліси й ніч
А на спалених церквах дич
Де зорі співають антифони
І жалібні ворота Руського народу
Печальні тіні відкривають
Де дзвони закопані мовчать
«богобойни наруд» веселять

Отче Михайле

Наша церква навіть з порогів обдерта
Тихо щоденно у ній конає Ісус
Народ Руський у сльозах мовчить
Святі мученики з неба не кричать

Отче Михайле

Мій сповіднику і провіднику
Занеси Господу нашої долі хрест
І срібну ікону з царських воріт
На неї Христос і Русь
Посеред зелених бескидів лук
Хай Господь провини наші прощає
Нещасну путь і народ воскрешає

**Вічна Тобі пам'ять
Отче Михайле**

Олександр Маслей

Михалові Олесневичу на прощання

Михале

То лем струна тихо в гусях пукла
Што вигривала безмірний блакит часу
Світло і гори і слово і вкрадений Тобі -
Руси час
Михале

Будучніст висмотрює доброго спочинку
Хилится Тобі небо з Надійом
юж не на хвилину
Ти втік в темряві крайом світанку
По горах за затінком світла

По дорогах дитинства ти втік
до небесного Береста
Михале

Світанком ід босо по небесній росі
В зорях ранка взрій ся
Чекай гин на нас
З гусями під пазухом
Вітер Надії тугу несе

По берестянським небесним лісі.
Ід гин Михале ід, ід до небесной Надії
До позарани
Михале
До позарани

Олександр Маслей

Марисі Старинській На прощання

Марисю

*Ніч розпуки зазріла
Господи! яка непонята
Силдзами нас втопила
Господи! яка необнята
В морю слез
Ми і «П'ят дубів»
Окритих молодим пухом
Господи - який глибокий Твій слід...*

Марисю

*Хто притулит дитину
Коли в ніч заплаче
Хто обійме, рече дашто
Хто в єй радісних хвилях
Розчулит ся з ньом і заплаче
Господи – чом Єси
Не посмотрив інакше?!*

Марисю

*Ід гин – де тя Господ закликали
Там в небесній Богуши
На женива визерают
Там - Господу повідж
Як нас ту поневерають
Там Русі небесной вільни простори
Там доглядай нас
Сніткаме ся зас - даколи*

До позарани

Марисю

До позарани

Олександр Маслей

Подяка

Пожертви на статутну діяльність ОЛ
(в тім часопис *Ватра*):

Анна і Василь Горбалі, Канада - 200,- \$
Стефан Прибило, США - 150,- \$
Максим Маслей, Канада - 450,- зл.
Антон Феціца, Краків - 100,- зл.
Семан Мадзелян, Чмелів - 100,- зл.
о. Йосиф Улицький, Гданьск - 80,- зл.
Анатоль Кобеляк, Варшава - 50,- зл.
Сердечно дякуємо. Спаси Боже!

Охочим допомогти нам
подаємо наш банківський рахунок:
BANK PEKAO SA
83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Редакція *Ватри* Головна управа ОЛ

Оголошення

Кавалер (48 р.), працюючий в Канаді біля
Торонто, греко-католик з добрим характером,
без поганих звичок познайомиться з українкою,
яка погодиться переїхати до Канади, з метою
одруження. Адреса в редакції.

Зміст:

Ватряна ретроспекція

През поломін Лемківської ватри 2012 - С. Мадзелян	3
Пропам'ятна ідея - Е. Гойсак	4
Arel V Kongresu FULO	6
Фестиваль в Камійонці - М.Люк	7
Спогад про єп. Т.Майковича - А.Путько-Стех	8
Лев Галь 1927-1997 - П.Шафран	10
Наукові зустрічі - М.Редька	12

Творчий світ Тараса Шевченка V Конгрес СФУЛО Зо щпаргета баби Ружи З традиційной аптечки

Святкування в Улючі - В. Шляхтич	17
Презераме стари фотографії і документи	18
Наши ювіляре	20
Проф. Іван Королівський	21
Лемківська хроніка	22
На прощання - О.Маслей	24

Фестиваль в Курові

❖ Фото кольорових сторінок: Еміль Гойсак,
Варфоломей Кєлтिका, М.Корбич, М.Мушинка

„Ватру” можна передплатити

Ціна одного примірника 3 зл. + 2 зл. поштової оплати.

Річна передплата 4 x 3 зл. + 8 зл. (кошти пересилки) = 20 зл., (пріоритетна - 26 зл.)

Якщо Ви передплачуєте більше 3-х примірників, кошти висилки Редакція бере на себе.

Від пересилки однієї „Ватри” в європейські держави поштова оплата - 3 зл.

+ 3,50 зл. = 6,50 зл. (пріоритетна = 8 зл.). Річна передплата - 26 зл. (пріоритетна - 32 зл.)

Передплату замовляти за адресою Редакції. Вплати просимо пересилати на банківський рахунок:

Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków
BANK PEKAO SA: nr konta 83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Zrealizowano dzięki dotacji
Ministra Administracji i Cyfryzacji

„Ватра” літо 2012 (78)

Будає / Wydaje

Zarząd Główny
ZJEDNOCZENIA ŁEMKÓW

ul. Jagielly 2, 38-300 Gorlice; tel./fax 18 35 32 906

www.lemkounion.republika.pl; lemkounion@poczta.onet.pl

Redaktor naczelny

Piotr Szafran

Hańczowa 8, 38-316 Wysowa

tel. 48 18 35 32 145

e-mail: szafranpiotr@poczta.onet.pl

Редагує колегія

Петро ШАФРАН головний редактор ❖ дизайн Еміль ГОЙСАК e-mail: miloxiii@o2.pl

❖ Вікторія ГОЙСАК коректа, дитяча сторінка e-mail: vicach13@poczta.onet.pl ❖

Технічне оформлення

FHU „LEBO” Gorlice, tel. 18 35 37 877; Drukarnia „Kwadrat” Nowy Sącz

Adres Redakcji

ul. Dworzysko 5, 38-300 Gorlice, e-mail: szafranpiotr@poczta.onet.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz korektę językową nadesłanych tekstów. Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z jej poglądami.

Курів – одне з найдавніших лемківських сіл Словаччини

Перша письмова згадка про село Курів Бардіївського округу походить з 1332 року. Саме цю дату, тобто 680-ліття курівчани відзначили своєрідним фестивалем, який тривав два дні – 7-8 липня ц. р.

Дополудня першого дня належало спортивним змаганням у футбол (чотири команди), дитячій олімпіаді, опіканню ковбасок та варінню гуляша.

У суботу після обіду сцена, нашвидку побудована на спортивному стадіоні, належала чотирьом курівським співацько-танцювальним колективам. Перед їх виступами учасників привітала староста села Марія Шпирко, а про історію села розповів автор цих рядків, який десять років тому про Курів написав окрему книжку.

Художню програму відкрили найменші

Найменші „косарі” та „грабачки” після сніданку

діточки із дитсадка, показавши глядачам як їх діди та бабусі колись косили й сушили сіно, як капусту топтали і які пісні співали. Їх старші „колеги” – діти початкової школи представили традиційні курівські дитячі ігри – „на луці”. Новозаснована співацька група бабусь-пенсіонерок „Курів’янка” проспівала кілька пісень своєї молодості. У заключній частині суботньої програми виступив фольклорний колектив „Курівчан”, який без перерви існує вже 43 роки. Наперекір надзвичайно гарячій погоді (33 C) стадіон був майже заповнений. А дивитись була на що. Був це марафон пісень, танців та звичаїв. Все було побудовано на місцевому лемківському фольклорі. В усій програмі не було жодного чужого (не курівського) слова. Навіть діти, які в школі, а часто й дома розмовляють вже по-словацьки, на сцені говорили й співали курівською лемківською говіркою. Всю програму по-курівськи прекрасно модерувала вчителька Жанета Лишивка.

Післяобідня недільна програма належала

гостям. Відкрив її дитячий колектив „Капушанчак” із Капушан при Пряшеві темпераментним шариськими танцями. Після них грузинський танцювальний колектив „Шарула” показав ще темпераментніші танці з кількох областей Грузії. Ансамбль п’ять разів переодягався в національні костюми презентованих областей, а їх танцювальне мистецтво досягало високого професійного рівня, хоч йшлося про аматорський ансамбль. Дев’ятичленний колектив „Мудра” із Індії показав один з магічних обрядів своєї країни. Ці два „екзотичні” колективи „позичив” курівчанам Юрко Старинський, організатор XV Міжнародного фольклорного фестивалю національних та етнічних меншин „Світ під Кичерою”, що проходив на польському боці державного кордону.

Недільний гала-концерт в Курові чудовою програмою завершила Музична капела Андрія Кандрача із солістками-співачками Монікою Кандрачовою (матір’ю керівника) та Анною Порачовою із села Київ Старолубовнянського округу. Своїми піснями, музикою і говореним словом вони привели майже одну тисячу публіку до екстазу.

У понеділок 9 липня „Курівчан” виступив на згадуваному вже XV Міжнародному фольклорному фестивалі „Світ під Кичерою” в Криничі, віддаленій від Курова лише на 15 км. Його члени принесли до Курова сумну вістку про несподівану смерть дружини керівника „Кичери” Юрка Старинського після народження п’ятої дитини – сина. Висловлюємо йому щире співчуття

Заключна сцена гостей колективів.

з приводу цієї болічної втрати.

Жителі Курова достойно вшанували 680-річчя першої письмової згадки про село. Всі тішаться думкою про наступний фестиваль „Світ завітав до Курова”, який мав би відбутися в рамках XVI фестивалю „Світ під Кичерою” влітку 2013 року.

Микола Мушинка

Патріарх в Лігници

Блаженіший Патріарх Святослав (Шевчук) в Лігниці і Вроцлаві

Прес-конференція Патріарха у Вроцлаві

ФОТО_РЕПОРТАЖ

Патріарх на вулицях Вроцлава

Кермешовий обхід церкви

XXII Кермеш в Вільхівці

Дівчата з Сабінова, Словаччина

Дівчата Капелі з-під Рубині